

GRUNDERNA TILL ATT INVESTERA

Föreningen Svensk Värdepappersmarknad

GILLA DIN
EKONOMI

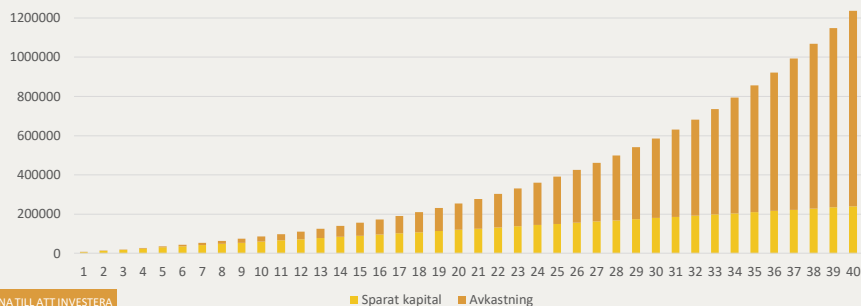
Syftet med presentationen är att gå igenom grunderna att känna till för att investera i värdepapper så som aktier och fonder. Dessa kan ha stor betydelse för valet av investering. Därför kommer vi att gå igenom dem i presentationen.

Givet att målgruppen för presentationen är äldre kommer visst fokus också läggas vid vad som kan vara bra att tänka på när pensionen närmar sig och det börjar bli dags att sälja av sitt långsiktiga sparande, och vad man kan tänka på om man ska spara till sina barnbarn.

RÄNTA-PÅ-RÄNTA (SNÖBOLLEFFEKTEN)

- Tid, regelbundenhet och avkastning gör att även ett mindre sparande per månad kan bli till betydande belopp i framtiden.
- Genom att inte sälja av mer än nödvändigt ökar möjligheten till högre avkastning och mer att sälja i framtiden

500kr/månad
7% avkastning
=
1 200 000 kr
efter 40 år

GRUNDERNA TILL ATT INVESTERA

2

När du investerar är tid och avkastning dina bästa vänner. För att få ett framgångsrikt sparande genom att investera gäller det alltså att inte ha för bråttom utan att ha en realistisk förväntan om hur sparandet kan växa över tid, och låta det ta tid.

Anledningen till att tid och avkastning är så viktiga för ditt långsiktiga sparande är den så kallade ränta-på-ränta-effekten.

Ränta-På-Ränta fungerar precis som en snöboll och kallas därför ibland för snöbollseffekten – Ju mer pengar ditt sparande (snöbollen) samlar på sig, desto snabbare växer det, eftersom ytan som samlar på sig avkastning (snö) blir större.

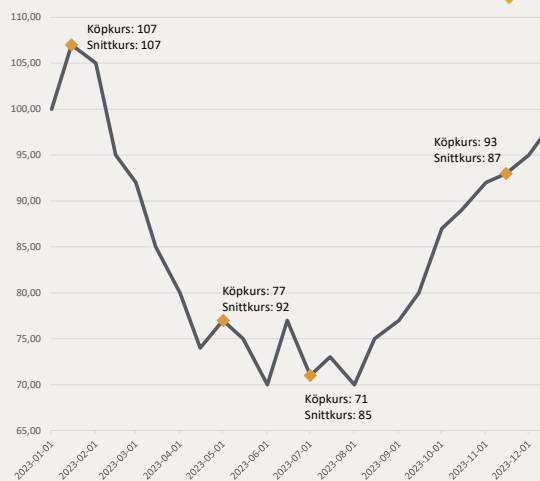
När du investerar regelbundet och långsiktigt kan även ett mindre sparande bli betydande över lång tid eftersom pengarna växer, dels tack vare att du fortsätter att spara successivt, dels tack vare avkastning och avkastning på avkastningen.

Nu är det ju inte aktuellt att börja spara för 40 år när man är pensionär eller börjar närma sig pension. Men om man redan har ett långsiktigt sparande visar grafen vikten av att inte sälja av mer än nödvändigt. Grafen visar också hur resultatet kan bli om man sparar på lång sikt till sina barnbarn.

Även om man är äldre och vill börja spara spelar ränta-på-ränta effekten roll. Sparar du 500 kr/månad med 7 procent avkastning har du efter 10 år 85 000, ungefär en tredjedel av dessa kommer från ränta-på-ränta effekten.

BEGREPPET RISK OCH VIKTEN AV ATT INVESTERA REGELBUNDET

- Ett sätt att mäta risk på är att titta på svängningarna i värdet på en tillgång
- Större risk = Större svängningar i värdet
- Att tajma marknaden är mycket svårt
- Genom att investera regelbundet minskar du risken för dålig timing och ökar chansen till en bra snittkurs

GRUNDERNA TILL ATT INVESTERA

3

Det finns en mängd olika sätt att se på, och mäta, risk och det finns en mängd olika sorters risker. I det här sammanhanget kan vi tänka på risk som hur mycket värdet på ditt sparande kan förväntas svänga över tid. Ju högre risk, desto större svängningar, både uppåt och nedåt.

Ett bra sätt att få dina investerade pengar att växa är givetvis att köpa billigt och hoppas på att värdet stiger. Men det är nästan omöjligt att veta när en investering eller marknad är nere på botten, det vill säga när det är köpläge, och när den sedan står på topp och det kan vara läge att sälja.

Genom att investera lite pengar exempelvis varje månad eller varje kvartal kommer du att köpa både när börsen står högt, lågt och mittemellan. Detta gör att du på lång sikt har köpt på ett pris närmre genomsnittet och att du på lång sikt ökar chansen till en bra utveckling på dina investeringar.

FÖRSTÅ VAD DU INVESTERAR I

- Olika värdepapper erbjuder olika möjlighet till avkastning, men de medför också olika risk och är olika komplicerade
- När man blir äldre kan det finnas en poäng med att successivt minska risken i sitt sparande

Risktermometer

- Andra värdepapper
- Aktier
- Aktiefonder
- Blandfonder
- Obligationer
- Långa räntefonder
- Korta räntefonder

GRUNDERNA TILL ATT INVESTERA

4

Vilka alternativ att investera i finns det då?

Aktier: Du blir *delägare* i enskilda bolag, avkastningen beror på bolagets vinst (utdelning) och hur aktiepriset utvecklas.

Obligationer: Du blir *långgivare* till enskilda bolag, avkastningen beror på räntebetalningar och hur obligationspriset utvecklas.

Fonder: En blandning av aktier, obligationer eller båda, avkastningen beror på aktierna och obligationerna.

Andra värdepapper: Strukturerade placeringar, derivat, krypto-valutor mm. Avkastningen beror på underliggande och villkor. Även om dessa investeringsprodukter kan ge dig som investerare möjlighet att investera i alternativa och populära tillgångar är de ofta förknippade med en högre risk. De kräver därför en högre kunskapsnivå och erfarenhet för att kunna utvärdera och bedöma riskerna, hur de fungerar, kostnaderna och den potentiella avkastningen.

När man blir äldre kan det finnas en poäng med att successivt minska risken i sitt sparande.

VIKTIGT ATT TÄNKA PÅ OM DU INVESTERAR TILL BARNBARN

- I vems namn sparar du?
 - I ditt namn
 - I barnbarnets namn
- Bestäm hur mycket du ska spara, och till vad
- Väg risken mot avkastningen
- Välj kontotyp
- Välj vad du vill investera i

GRUNDERNA TILL ATT INVESTERA

5

För den som vill spara pengar till sina barnbarn finns det ett antal saker som är viktiga att tänka på:

1. I vems namn sparar du?:

1. **I ditt namn** – Genom att spara i ditt namn är det du som äger sparandet, och du bestämmer själv när du vill att ditt barnbarn ska få pengarna. Pengarna tillfaller dödsboet om du skulle avlida men du kan testamentera dem till barnbarnet. Det kräver dock att värdet på dina övriga tillgångar räcker för att dina barn samtidigt ska få sin del av arvet efter dig som de har rätt till enligt lagen.
2. **I barnbarnets namn** - Om du sparar i ditt barnbarns namn får barnbarnet automatiskt tillgång till pengarna på 18-årsdagen.

2. **Bestäm hur mycket du ska spara:** Tänk på att det gör stor skillnad om du sparar pengar regelbundet, och att ränta på ränta-effekten får större effekt på längre sikt.

3. **Väg risken mot avkastningen:** Ju högre risk du tar desto högre kan avkastningen potentiellt bli. Men en hög risk kan också innebära att investeringen minskar i värde. Hur stor risk du kan ta beror dels på vilken sikt du investerar till ditt barnbarn, dels vilken risk du är beredd att ta (din riskvilja). Och tänk på att sprida risken.

4. **Välj investeringskonto:** Enligt genomgången tidigare.

- 5. Välj vad du vill investera i:** När du gått igenom stegen ovan så är det dags att välja vad du ska investera i till ditt barnbarn. Genom ditt investeringskonto kan du läsa om och jämföra olika fonder, aktier och andra värdepapper. Innan du investerar är det viktigt att du förstår vad det är du investerar i genom att läsa på hur investeringen fungerar och vad den kostar.

OLIKA KONTOTYPER FÖR ATT INVESTERA

- Värdepappersdepå
- ISK – Investeringsparkonto
- Kapitalförsäkring
- Annat...

GRUNDERNA TILL ATT INVESTERA

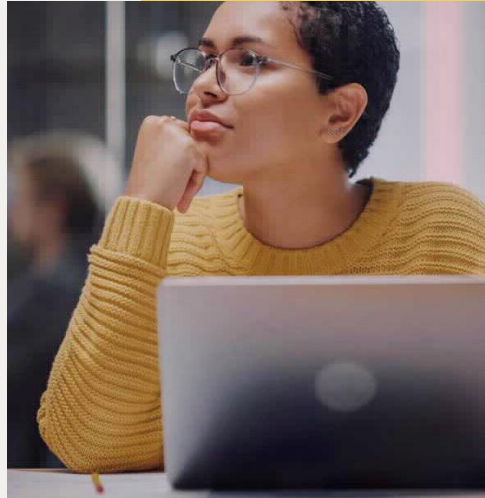
6

Det finns olika typer av konton som kan användas för att genomföra och förvara investeringar i Sverige. De tre vanligaste typerna är: värdepappersdepå, investeringsparkonto (ISK) och kapitalförsäkring. Vanligen erbjuds dessa kontotyper via traditionella banker, nätbanker, försäkringsbolag, försäkringsförmedlare och andra värdepappersbolag. Beroende på vilket alternativ du väljer beskattas du på lite olika sätt och det finns också andra aspekter att känna till om alternativen.

- **Värdepappersdepå**
 - Deklaration av försäljningar och utdelningar
 - Förlust kan kvittas mot vinst
- **ISK – Investeringsparkonto**
 - *Ingen* deklaration av försäljningar och utdelningar
 - Årlig schablonskatt på hela innehavet
 - Förlust kan *inte* kvittas mot vinst
- **Kapitalförsäkring**
 - Samma princip som ISK avseende deklaration
 - Formellt äger man inte värdepapperna
- **Annat...**
 - Det finns andra kontotyper men dessa är antingen inte lika vanligt förekommande, eller inriktade på en viss typ av sparande, och tas därför inte upp

VIKTIGT ATT TÄNKA PÅ VID INVESTERINGAR

1. Spara regelbundet
2. Spara långsiktigt
3. Förstå vad du köper
4. Sprid risken
5. Håll dig informerad

GRUNDERNA TILL ATT INVESTERA

7

Svaret på frågorna på föregående bild bör ligga till grund för vad du investerar i. När du sen ska börja finns det antal olika förhållningsregler som är viktiga att följa:

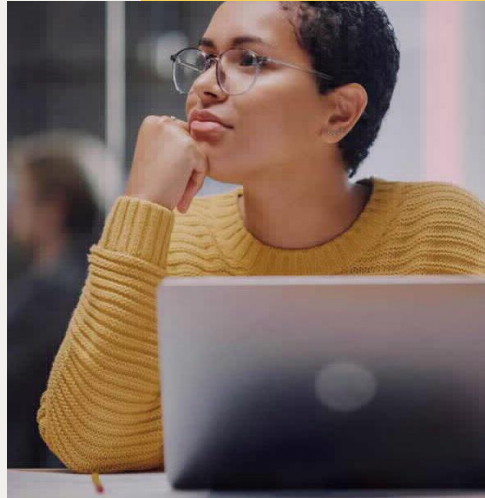
1. *Spara regelbundet* - Genom att spara regelbundet minskar du påverkan som plötsliga svängningar får på dina investeringar. Ett regelbundet månadssparande i exempelvis aktier eller fonder gör att du sannolikt kommer investera när priset är både högt, lågt och däremellan utan att behöva oroa dig lika mycket för timingen.
2. *Spara långsiktigt* – När du placerar långsiktigt får svängningar i värdet på kort sikt inte lika stor betydelse och därför lämpar sig investeringar med högre risk bättre för den som är långsiktig i sitt sparande än för den som behöver pengarna inom några år. Ränta-på-ränta effekten blir också större på längre sikt.
3. *Förstå vad du köper* – Oavsett vad du köper är det bra att veta vad du får för pengarna, bland annat för att du inte ska ta högre risk än vad du är beredd på. På samma sätt är det viktigt att du förstår hur mycket du betalar i avgift eftersom det har betydelse för värdet den dag du ska använda pengarna. Förstår du vad du investerar i är chanserna helt enkelt större att du blir nöjd med din investering.
4. *Sprid risken* - Lägg inte alla ägg i samma korg. Även om börsen hittills alltid har stigit över tid totalt sett, kan enskilda investeringar utvecklas olika beroende på vad du investerat i. Därför är det klokt att sprida dina investeringar i olika värdepapper, länder, branscher och bolag. Genom att göra det kan du minska den påverkan som bolagsspecifika händelser, problem för en viss bransch eller oro i

enskilda delar av världen får på dina investeringar.

5. *Håll dig informerad* – Risken i värdepapper kan ändras över tiden. Likaså kan dina preferenser ändras. Över tiden minskar också tiden till den dag då du ska använda pengarna vilket kan betyda att du vill minska risken. Oavsett vilket är det viktigt att regelbundet följa upp sitt investerande.

VIKTIGT ATT TÄNKA PÅ VID AVYTTRING

1. **Sälj regelbundet**
2. **Tänk långsiktigt**
3. **Gör upp en plan**
4. **Sprid risken**
5. **Håll dig informerad**

GRUNDERNA TILL ATT INVESTERA

8

1. **Sälj regelbundet** - Genom att sälja regelbundet minskar du påverkan som plötsliga svängningar får på värdet av ditt samlade sparande. Genom att sälja regelbundet ökar chansen att du säljer när priset är både högt, lågt och däremellan utan att behöva oroa dig lika mycket för timingen.
2. **Tänk långsiktigt** – När du tänker långsiktigt får svängningar i värdet på kort sikt inte lika stor betydelse. Ränta-på-ränta effekten blir också större på längre sikt.
3. **Gör upp en plan** – Gör upp en plan för hur du vill sälja av ditt investerande, över hur lång tid, och på vilket sätt. Då är chansen större att du blir nöjd, och inte påverkas av kortsiktiga förändringar.
4. **Sprid risken** – Att inte lägga alla ägg i samma korg gäller även när du säljer. Att sprida sina investeringar i olika värdepapper, länder, branscher och bolag gäller även när man säljer. I takt med att du blir äldre kan det också finnas en poäng med att minska risken.
5. **Håll dig informerad** – Risken i värdepapper kan ändras över tiden. Likaså kan dina preferenser ändras. Över tiden minskar också tiden till den dag då du ska använda pengarna vilket kan betyda att du vill minska risken. Oavsett vilket är det viktigt att regelbundet följa upp sitt investerande.

RÅD GIVNING – KAN VARA ETT BRA STÖD OCH HJÄLP NÄR DET GÅR KORREKT TILL

- **Rådgivarens roll** – Ge råd om investeringar
- Två typer av rådgivare:
 - **Oberoende**
 - **Inte oberoende**
- **Se upp för oseriösa rådgivare eller bedragare** – Tyvärr ger inte alla rådgivare bra råd, och vissa aktörer är inte rådgivare och lämnar därför inte rådgivning.
- **Håll koll på kostnaderna** – Både för själva rådgivningen, och för de produkter som rekommenderas.
- **Tänk kritiskt** - Det är viktigt att du förstår och ifrågasätter valet av investeringar, samt läser igenom rådgivningsdokumentationen.

- **Rådgivarens roll** – Rådgivare kan hjälpa till med råd om investeringar. Deras råd ska utgå från just dig och din ekonomi och det finns särskilda regler för att skydda dig som konsument. Rådgivare kan man träffa på/via banken. Men det finns också rådgivare som tar kontakt via telefon för att sälja sina tjänster.
- Två typer av rådgivare:
 - **Oberoende** - Får *inte* lämna råd om egna produkter eller ta emot och behålla ersättning (provision) från bolagen vars värdepapper som råden avser.
 - **Inte oberoende** – Får lämna råd om egna produkter, kan ta emot provisioner givet vissa förutsättningar. Rådgivare som inte är oberoende ska informera om detta men fråga för säkerhets skull.
- **Oseriösa rådgivare, eller bedragare** - Vissa aktörer är inte rådgivare och de lämnar inte rådgivning, även om det kan framstå så. Det kan istället handla om försäljning eller marknadsföring.
- **Håll koll på kostnaderna** – Det är viktigt att veta om rådgivaren tar betalt, och i så fall hur mycket. Om rådgivaren får betalt från dem vars produkter som denne rekommenderar så är det viktigt att vara medveten om. Det är också viktigt att veta vad de finansiella produkterna kostar.

- **Tänk kritiskt** - Det är viktigt att du själv förstår och ifrågasätter råden och hur de rekommenderade värdepapperna fungerar och vilka risker som finns. Det är också viktigt att läsa igenom rådgivningsdokumentationen. Då har du bättre förutsättningar för att ta ett välgrundat investeringsbeslut.

DITT INVESTERANDE KAN BIDRA TILL POSITIV FÖRÄNDRING

- Hållbara investeringar
- Jämställt investering
- Positiva vs. negativa kriterier
- Tänk kritiskt även på det här området

GRUNDERNA TILL ATT INVESTERA

10

- **Hållbara investeringar** - Investeringar i sådant som du tror kan bidra till en bättre värld, till exempel bolag som tar hänsyn till mänskliga rättigheter eller miljön.
- **Jämställt investering** - Investeringar i bolag som arbetar för ökad jämställdhet och har jämställda styrelser och kvinnor i ledande positioner.
- **Positiva vs. Negativa kriterier** – Du kan investera genom att välja positiva kriterier, eller genom att välja bort negativa kriterier.
- **Tänkt kritiskt även på det här området** – Regleringen kring hållbara investeringar håller fortfarande på att utformas. Bland annat vill man säkerställa att s.k. greenwashing undviks, dvs att produkter klassificeras som hållbara trots att de inte är det.

Tack för att ni lyssnat!

Kontakt:
Fredrik Bonthron
fredrik@svpm.se

GILLA DIN
EKONOMI

EXTRAMATERIAL

CHECKLISTA FÖR ATT KOMMA IGÅNG MED DITT INVESTERANDE

1. Öppna ett konto för investering
2. Bestäm hur mycket du ska spara, och till vad
3. Väg risken mot avkastningen
4. Tid, intresse och kunskap avgör ditt val
5. Välj vad du vill investera i

GRUNDERNA TILL ATT INVESTERA

13

- 1. Öppna ett investeringskonto:** Kan göras hos din vanliga bank eller en nätbank. När kontot är öppnat gör du en vanlig banköverföring från ditt vanliga bankkonto till ditt spar- eller investeringssparkonto. Du kan också ha stående överföringar månadsvis.
- 2. Bestäm hur mycket du ska spara, och till vad:** Tänk på att det gör stor skillnad för din privatekonomi om du sparar pengar regelbundet tack vare ränta på ränta-effekten. Kom även ihåg att det är bättre att du sparar lite än ingenting alls.
- 3. Väg risken mot avkastningen:** Ju högre risk du tar desto högre kan din avkastning potentiellt bli. Men en hög risk kan också innebära att din investering minskar i värde. Hur stor risk du kan ta beror dels på vilken sikt du investerar och till vad och dels på din riskvilja.
- 4. Tid, intresse och kunskap avgör ditt val:** Ditt val bör också anpassas efter hur mycket tid du är beredd att lägga ner, hur stort ditt intresse är och hur mycket kunskap du har. Ju högre risk du tar desto mer tid bör du lägga på att sätta dig in i och följa investeringen.
- 5. Välj vad du vill investera i:** Om du gått igenom stegen ovan och landat i att du vill investera så är det nu dags att välja vad du ska investera i. Genom ditt investeringskonto kan du läsa om och jämföra olika fonder, aktier och andra värdepapper. Innan du investerar är det viktigt att du förstår vad det är du investerar i genom att läsa på hur investeringen fungerar och vad den kostar.